

ผู้จัดการศึกษาและครูผู้สอนมักประเมินผลสำเร็จของการจัดการศึกษา และการเรียนการสอนด้วยแบบทดสอบเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบทดสอบที่มีรูปแบบการเขียนตอบและการเลือกตอบ ซึ่งการประเมินด้วยวิธีดังกล่าวนี้ อาจบ่งชี้ถึงการแสดงถึงผู้เรียนมีข้อมูล มีความจำ และมีความสามารถในการระลึกได้ หรือบางครั้งก็เป็นความฉลาดในการหาคำตอบถูก ดังนั้นผู้ที่สร้างแบบทดสอบแบบเลือกตอบที่มีคุณภาพสูงได้นั้นจึงต้องเป็นผู้ที่มีความชำนาญ มีประสบการณ์สูง และรู้จักหลักการคิดแบบต่างๆอย่างดี แล้วใช้หลักการคิดเหล่านี้ไปสร้างตัวลงในแบบทดสอบ การออกแบบแบบทดสอบมาตรฐานทั้งหลาย จึงต้องจัดทำโดยผู้เชี่ยวชาญ

การสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ที่ดีจะต้องกำหนดขอบเขตความรู้ ความสามารถ ระดับการคิดที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของผลสัมฤทธิ์นั้นๆ เรียกว่าการวิเคราะห์หลักสูตรที่แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาใด เป็นการวัดความรู้ระดับใด เช่นวัดความรู้ระดับความเข้าใจ ระดับการคิดวิเคราะห์ ระดับการคิดสังเคราะห์ และระดับการคิดสร้างสรรค์ในวิชานั้นๆ แล้วจึงกำหนดจำนวนข้อตามน้ำหนักความสำคัญของคุณภาพ อย่างไรก็ตามการประเมินด้วยกระดาษ และดินสอเหล่านี้ ก็ถูกจำกัดอยู่ด้วยการแสดงออกแบบพูด แบบนำเสนอ ที่สะท้อนการคิดเท่านั้น ไม่สามารถตรวจสอบเลยไปถึงความสามารถในการผลิตผลงาน ด้วยการลงมือทำจริง แสดงออกในความรู้สึกและค่านิยมที่ดีมีประโยชน์ต่อสังคม ตลอดจนการร่วมมือในการทำงานเป็นทีมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ ดังนั้นการสอบวัดและประเมินด้วยแบบทดสอบวิธีนี้ จึงเป็นเพียงการประเมินแบบเทียบเคียง ไม่ใช่การประเมินความสามารถที่แท้จริง

ในสาธารณรัฐประชาชนจีน ตั้งแต่ปี 2526 อดีตประธานเติ้ง เสี่ยว ผิง ได้ตระหนักถึงข้อจำกัด และผลลบของการทดสอบด้วยข้อสอบเลือกตอบ และการใช้ข้อสอบดังกล่าว ในการคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย เพราะปัญหาในประเทศจีน เริ่มต้นจากการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในปี 2522 เป็นผลให้ครุมนำข้อสอบมาทบทวนมาลงในชั้นเรียน นักเรียนเริ่มเข้าเรียนพิเศษ กวดวิชา ติวเพื่อเตรียมตัวสอบ ท่องจำตามแบบ จำทุกอย่างที่ครูบอก เรียนเนื้อหา มาก ๆ การเรียนรู้จึงไม่เกิดความเข้าใจและความรู้ที่กว้างขวางลึกซึ้ง เด็กส่วนใหญ่จึงพบแต่ความผิดหวัง จำมาไม่ตร

จำมาไม่พอ เติ้ง เสี่ยว ผิง ยังให้ข้อคิดอีกว่า การศึกษาในรูปแบบนี้เหมือนกับการนำพาลังคมเข้าไปอยู่ในอุโมงค์ประหลาดที่ไม่มีทางออก ทำให้ระบบการศึกษาเสียหาย ยกต่อการจัดให้เป็นระบบบริหารจัดการมิได้ นักเรียนยิ่งเรียนยิ่งมีความคิดแคบ คิดสร้างสรรค์ไม่เป็น มุ่งแต่การแข่งขัน ขาดคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นอันตรายต่ออนาคตของประเทศมาก **อาจนำพาประเทศไปสู่หายนะได้** จึงต้องแก้ไขปัญหานี้อย่างเด็ดขาด ต้องให้นักเรียนกลับเข้าสู่ห้องเรียน ทำกิจกรรมในชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ จึงมีการกำหนดนโยบายในปี 2526 ให้โรงเรียนเน้นพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาสู่อนาคต สอนให้เกิดความรู้ที่นำไปใช้ได้ในอนาคต เน้นย้ำให้นักการศึกษาเรียนรู้วิธีสอนจากประเทศที่เจริญแล้ว ตามแนวพัฒนาวัฒนธรรมหลัก ที่ว่าสิ่ง

คุณภาพผู้ ต้องแสดงด้วย

ที่ดีของเรา เราก็รักษาไว้ สิ่งที่ดีของต่างประเทศ เราก็เรียนรู้จากเขา สิ่งที่เขาไม่มีเราต้องคิดขึ้นมา

แนวนโยบายดังกล่าวเห็นได้ในระดับปฏิบัติจริง เช่น **โรงเรียนจิ่งชาน** ซึ่งสอนตั้งแต่ระดับประถมถึง ม.ปลาย และ **โรงเรียนปักกิ่งที่ 4 (Fourth Beijing)** ที่สอนแต่ ม.ปลาย ซึ่งทั้งสองเป็นโรงเรียนชั้นนำในปักกิ่ง มีระดับคุณภาพสูงสุด เน้นสอนเน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และมีผลการวิจัยเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ

จิ่ง ตุน อี้ และ **เฉา เซียน** ซึ่งเขาผู้บริหารโรงเรียนบอกว่า ทางโรงเรียนปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่จะไม่ให้นักเรียนเรียนหนักเกินไป ไม่มีการบ้านมากเกินไป และไม่สอบมากเกินไป โดยการสอบนั้น ข้อสอบต้องเน้นความรู้พื้นฐานร้อยละ 60 เน้นการคิดวิเคราะห์ การนำความรู้ไปใช้ร้อยละ 30 และเน้นการแก้ปัญหาอีกร้อยละ 10 ซึ่งจากแนวนโยบายดังกล่าว จึงทำให้การเรียนการสอนหันกลับมาเน้นการสอนคิด

อยากเห็นนักเรียนของตนมีความสามารถในการเรียนรู้ และผลิตผลงานได้จริง ไม่เน้นการแข่งขันและไม่เน้นการเรียนเพียงเพื่อสอบได้เท่านั้น

ในการเรียนรู้ด้วยวิธีดังกล่าว ครูต้องวางแผนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนผลิตผลงาน ทำเป็นชิ้นงานแสดงความรู้ความสามารถที่แท้จริง ดังนั้นครูจึงต้องได้รับการฝึกฝน เน้นสร้างกระบวนการแก้ปัญหาที่ทำให้ผู้เรียน คิด

แบบนั่งฟังครูอธิบายแล้วตอบคำถาม หรือการพูดคุยเพียงอย่างเดียว ครูผู้สอนต้องทำให้การพูดคุยสอบถามมีบทบาทสูงค่าที่สุดด้วยการตรวจดูว่าผู้เรียนมีข้อมูล มีแนวคิดพื้นฐานในการทำงานนั้นๆ แล้วหรือไม่ และสามารถนำแบบทดสอบมาใช้

ตรวจสอบภาพเบื้องต้น เพื่อดูว่าผู้เรียนมีความพร้อมในการใช้ความรู้ไปปฏิบัติงานจริงในระดับใดหรือไม่ เพราะผู้เรียนต้องนำข้อมูลเบื้องต้นเหล่านี้ไปใช้ในการออกแบบชิ้นงานหรือผลิต

ผลิต ต้องวางขั้นตอนการผลิต ต้องตรวจสอบคุณภาพ และต้องปรับปรุงงานให้ดีขึ้นในระหว่างการทำงานนั้น เพื่อที่จะทำให้ผลสุดท้าย หรือผลปลายทางจะได้มีคุณภาพตามที่ตั้งใจไว้

เรียน ผลงาน

วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง สร้างผลงาน โครงการ และมีผลผลิตที่จะนำไปใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ ได้ เช่น นักเรียนม.ปลาย รร.บึงกิ้งที่ 4 สามารถรับงานวิจัย แปลงเพาะพันธุ์พืชเพื่อส่งขายต่างประเทศ เป็นต้น ส่วนกิจกรรมเสริมที่จัดให้จะเป็นกิจกรรมกีฬา ดนตรีเต้นรำ และด้วยการเรียนเช่นนี้ก็กลับทำให้นักเรียนสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ถึงร้อยละ 90

อย่างไรก็ตามนโยบายการจัดการศึกษาของจีนเป็นแนวทางเดียวกับแนวคิดของสถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จึงมีการส่งเสริมการจัดประกวดโครงการ และการเรียนการสอนแบบให้ผู้เรียนเป็นผู้ผลิตมากกว่า 20 ปี เพื่อให้การเรียนรู้นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งเป็นที่ยอมรับของครูบางส่วนที่นำแนวทางเหล่านี้ไปใช้จริง และพบว่าผู้เรียนมีคุณภาพสูงขึ้นจริง และยังส่งผลให้ครูได้รับการประเมินวิทยฐานะที่สูงขึ้นด้วย แต่ที่ผ่านมานำแนวทางดังกล่าวก็ตั้งอยู่ในแวดวงจำกัด เฉพาะกลุ่มครูที่

เอง ออกแบบเอง และทำได้เอง ในการสอนแบบนี้ ครูต้องมีคำแนะนำชัดเจน มีการกำหนดลักษณะคุณภาพที่ต้องการไว้ด้วย เป็นเกณฑ์คุณภาพอธิบายลักษณะงานที่มีคุณภาพยังไม่ดีพอ ดีปานกลาง ดีมาก และดีพิเศษ ต้องทำให้ผู้เรียนมองเห็นว่าเขาต้องผลิตผลงานแบบใด คุณภาพจากการประเมินจะเป็นแบบใด เขาต้องใช้ความพยายามอย่างไรจึงจะได้ผลงานที่ดี ซึ่งการผลิตผลงานเหล่านี้ การเรียนรู้ของผู้เรียนมิใช่ให้ผู้เรียนลงมือทำเพียงครั้งเดียว แต่ผู้เรียนจะต้องสั่งสมความสามารถ ความชำนาญจึงจะดีขึ้นถึงขีดสุดได้ ผู้เรียนทุกคนก็จะได้รับความรู้ที่ติดขึ้นอยู่กับความสามารถ และการฝึกฝนเท่านั้น การที่ผู้เรียนพัฒนาตนเองเป็นจึงเป็นการเรียนรู้ที่คงทนยืนยาว และกลายเป็นลักษณะนิสัย บุคลิกภาพในที่สุด

ผลการเรียนรู้ที่คงทนยืนยาวจึงนับว่าเป็นคุณค่าสำคัญของการจัดการศึกษา สามารถแสดงได้ด้วยผลงานจริง มิใช่การที่ผู้เรียนเรียน

แบบลิกซึ่งจริง สามารถประเมินผลงานได้อย่างชัดเจนตามเกณฑ์คุณภาพ การศึกษาจึงมิใช่เรื่องมาพูดคุยกันแล้วก็จบ การแก้ปัญหาที่มีใช้การประชุมสัมมนา หาข้อสรุป วางแผนเสร็จแล้วถือว่าได้แก้ปัญหาเสร็จแล้ว แต่การแก้ปัญหาต้องลงมือทำงานปัญหานั้นหมดไป เพราะบางครั้งการพูดคุยถึงปัญหาย่อยครั้งจนทำให้ทุกคนคุ้นเคยกับปัญหา ในที่สุดต่างก็มองว่าไม่เป็นปัญหาอีกต่อไป

ถ้าเราอยากจะทำให้นักเรียนมีคุณภาพระดับใดก็จำเป็นต้องให้เขาเรียนรู้ด้วยการลงมือทำงานจนเกิดชิ้นงานหรือผลิตผลงาน เราจึงจะเห็นคุณภาพฝีมือของเขาอย่างแท้จริง ส่วนการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนไม่มีการสร้างผลงานหรือจบที่ผลงาน แสดงว่าผู้สอนยังมองไม่เห็นความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน.

ดร.ศักดิ์สิน โรจน์สราญรมย์
ประธานสถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ